

Kiewiet

n verhoal ien t Grunnegers deur Bé Kuipers

Op t maislaand aan overkaant sloot, vlak achter mien toen, brudt n kiewiet. Touglieks ook mit n scholekster. Opvalend hou zo'n betrekkelk schaauwe vogel as n kiewiet zo dicht bie dörp brudt. Scholeksters bennen lang zo benaauwd nait. Dij hebben heur nust sums gewoon mid-den ien stad of dörp.

Of dij kiewiet werkelk n nust het, doar goa ik mor vanoet. Zeker waiten dou ik t nait. Want ik zai gain nust. En t laand over lopen te zuiken wil ik nait. Mor ik zai wel geregeld t mannetje en t vraauwtje op zo'n typische menaaiier boven t laand en ien lucht omvlaigen.

Aingoal fanatiek achter n kraai, n okster of n meeuw aan, dij t op heur aaier of kukentjes veurzain hebben. Mit verrekieker zai ik hou pa en moeke op t baauwlaand rond scharreln. Mor n nust kin ik nait onderschaaiden. En ik zai ook gain kukentjes. Nog te vro meschain...

Vogels, daaier ien t algemain - bennen slim fanatiek as t om heur noageslacht gait. Zo heb ik n moal zain dat ons kat wat schieterg noar hoes tou runnen kwam. Mit n merel hoast op zien rug, dij slim fladderde en aingoal raip van piek-piek-piek. Wat n moud haar dat baist! Lestdoags nog, zaag ik twij sprutters achter n okster aan zitten. En geregeld zai ik n stel kraaien op heur beurt achter n valkje heer.

Kiewieten kriegten mainstied vaaier aaier. As aaier omkommen, leggen ze voak nog n twijde legsel. Ze leggen heur aaier ien t gruinlaand. Mor ook voak ien baauwlaand. Gewoon op grond. En benoam ook ien maaislaand, zoas hier bie ons. Doar bennen ze gek op.

t Aantal kiewieten ien Nederland is al joaren aingoal achteroet goan. Vanwege t intensiveren van de landbaauw. Mor ien tegenstellen tot veul aander waaidevogels het de kiewiet hom leste joaren beder aanpaasd. Hai brudt tegenwoordig, behaalve op akkers en gruinlaand, ook op aander open terraainen.

Hail aans as mit de grutto. As van heur aaier om ain of aander reden niks terecht komt, is t doan dat joar. Doarvandoan bennen der ale joaren minder grutto's. Ze binnen zodounde n bedraaigde vogelsoort. Mor ook mit vanwege t verminderzeren van boerenlaand deur oetbraaiens van steden en dörpen. En benoam de versnippering is der debet aan. t Aanleggen van aal meer wegen en fietspoaden deur rustege netuurgebieden.

Mor goud, mien kiewiet dus op t maislaand, doar ik vanoet achtertoen op oet kiek. As je joe realizeren wat veur n obstoakels en gevoaren zo'n vogel overwinnen mout, veur e ook nog mor aan t aaierleggen toukomt... En den heb ik t nait allain over netuurleke gevoaren. Want as ik zai wat n boer apmoal dut ien t veurjoar om t maislaand kloar te moaken...

Eerst kwam der n enorme trekker mit n apperoat ter achter. Dij woude haile akker van veureg joar om. Ien meert kwam der net zo'n trekker mit n soort moderne aaid. n Mesien dij ale dikke kloeten fien mouk. Doar noa wer der ook nog driefmis op doan. Nog wat loader wer der ook nog kunstmis op streud.

Zo bleef t laand n zet liggen tot april dit veurjoar. t Onkruid begunde al op te komen. Al eerder was mien kiewietenpoarke ien meert ter aal om heur nust te moaken. Zo'n nust stelt nait veul meer veur as n koeltje ien grond mit wat fiene graskes en strokes.

Mor dou kwam op dag ien april n spuitmesien om t onkruid dood spuiten. n Enorm ding mit van zukke haile laange spuitaarms, dij drifteg henneweer swaaien en swiepen bie elke koel of bult doar trekker deur of over ridt. Gelukkeg gebeurde dat mit stil weer. t Komt mie der niks opan om n vloag vergif op te snoeven. Of dat t vergif mie over toen waaid.

Oetaindelk kwam der nõg weer n dikke trekker mit n zaamesien der achter. Om t maiszoad ien te zaaien. En nou is t wachten dat mais opkomt. t Laand ligt ter plat en slicht bie. Ale kloeten bennen fien moakt en zaamesien het ale houken van t laand had.

As der op dit stuk laand n kiewiet, ja welke waaidevogel ook, n nust haar, den was doar, noa aal dizze bewaarkens mit dij mesienen haildaal gain spoan van overbleven. Zol je zeggen... Mor ik zai nog aalweg mien kiewieten vlaigen.

n Joarof tien leden heb ik n zet mitdoan mit de zogenoamde 'weidevogelbescherming'. t Ging om nusten van kiewieten, grutto's, tureluurs, scholeksters, en sums n eend of n meerkoet. Nusten opzuiken en markeren mit stokjes. Of n nustbeschaarmer over t nust hinzetten. Om te veurkommen dat n boer t nust mit n mesien of trekker platridt. Of dat koien ze vertrappen. Ik vond t hail mooi waark. Lekker ien de netuur bezeg wezen.

t Was op t laand van boer Boersma ien Wetsingermaiden. Hai is nog nait zo laank leden overliden. Dij haar hoast bie t moar, de Oude AE, n poar stukken laand, doar e nait veul mit dee. Hai lait koien of heukels der lopen. Sums kwam der wat gras of hooi òf. Vanoet boerenperspectief min laand. Mor ideoal veur waaidevogels. Wat leeg en dus voak nat en hail ver van bewoonde wereld.

Op n koart van t laand en n formelier, bie Boersma ien schuur, wer ale moalen aantakend woar nusten waren en hou ter bie ston mit aaier. Totdat ze oetkommen waren. Din waren wie kloar en stuurden wie t formelier op. Achterof heb ik wel wat bedenken over dat waark van vogelbeschaarmen. Ale doagen deur t laand lopen, bie nusten laangs. Sums mit drij man staark.

Wie gingen mit auto zo dicht meugelk tot aan nusten tou. Mit dreug weer alderdeegs tot ien t laand. Vogels zain ien n auto of n trekker gain bedraaigen. Mor as wie den oetstapten, moien dokter, wat gingen vogels din te keer. t Was n geroup en gepiek-piek-piek... Benoam grutto's vlogen ons vlak boven kop om, zo vergreld waren ze op ons.

As wie noa n uur, anderhaalf weer vot gingen kwam boudel pas hail langsoam weer ien rust. Is dat nait verstorend? En veul predatoren, netuurleke vijanden van dizze vogels, zoas vozzen, bunzels, marters, swieniegels en alderdeegs honden, kinnen roeken doar wie laangs lopen waren.

Vogels zulf kinnen nait roeken. Mor doarvan heb ik wel ais heurd dat ook kraaien aan markeerstokken zain kinnen dat doar n nust is. Want kraaien bennen hail loos. Ik heb mie doarom wel ais ofvraagd bie n vernaild nust mit kepodde aaier, of wie doar nait mit schuldeg aan waren. Mor as dat den zo was, is t middel aarger as kwoal.

Mor ik zai t kiewietenpoarke gelukkeg nog altied vlaigen boven t maislaand achter mien hoes op heur karakterestieke wieze. Meschain hebben ze heur nust toch ien t gruinlaand, vlak achter t maislaand. Dat kin ja hoast nait aans en dat hoop ik den ook mor.

n Mooie, waarme oavend ien maai. Wie zitten ien toen lekker noa te genieten van n prachtge dag. Begunt ter zo ienains n boer te maaien mit n maamesien. Op t stuk gruinlaand dat grenst aan t maislaand. Ik schrik ienten. Mien kiewieten-kukentjes!

Dizze boer maait nait vanoet t midden noar kanten tou, zoas deur vogelbeschaarmen adviseerd word. Veul te lasteg. Nee, hai maait - zoas mainsten doun - gewoon van boetenkanten noar binnen tou. Op zo'n menaaier vluchten ale jonge vogels noar t midden van dat laand, doar ze, as ze nog nait vlaigen kinnen, mainstekeans den toch nog omkommen.

En toch zai ik mien kiewieten nog aalweg vlaigen. Ze joagen op roofvogels of ze jongen hebben. En ook scholekster zit aingoal mit t gat op t laand. Dij kon verdold wel n nust hebben op t maislaand. Het mout joe toch verboazen dat dizze vogels nait oetstaarven. Ondanks ale gevoaren en bedraaigens. Benoam van òns, mensen.

Groninger verhalen online

De eerder verschenen Groninger verhalen van Bé Kuipers staan 'los' online via:

 www.contactblad.info/groningerverhalen.html